

Inleidend

In goede samenspraak met alle in de Thoolse raad gekozen partijen is in het programmaberaad op 23 maart 2026 besloten te werken aan een raadsbreed gedragen beleidsprogramma, onder leiding van een technisch voorzitter. De SGP heeft dhr. C. Verloop gevraagd deze rol op zich te nemen. Daarnaast is besloten dat onder leiding van de grootste partij, de SGP, een informatieronde naar een te vormen college zou worden opgestart. Op basis van een vaste vragenlijst is met een vertegenwoordiging van elke partij gesproken. Deze gesprekken vonden plaats op 30 en 31 maart 2026. Van elk gesprek is door de griffier een kort verslag opgesteld dat is gedeeld met desbetreffende vertegenwoordigers – waarvoor hartelijk dank. Na goedkeuring van dit verslag is met een ieder afgesproken dat de goedgekeurde tekst als basis mag worden gebruikt voor het op te stellen verslag van de informatieronde. Dit verslag ligt thans voor u en wordt met alle betrokken partijen gedeeld. De onderliggende weergave van alle standpunten wordt eveneens met u gedeeld als bijlage bij dit stuk. Alle partijen is de gelegenheid geboden in een persoonlijk gesprek kennis te nemen van de conclusies en de betekenis ervan voor de eigen betrokkenheid bij de volgende stappen in de vorming van een nieuw college.

Duiding verkiezingen

De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen toonde een aantal relevante zaken:

- Forum voor Democratie als nieuwkomer met direct 3 zetels;
- een in verhouding stevige groei voor de SGP en het CDA, waarbij de eerstgenoemde partij ook een extra zetel behaalde en daarmee uitkomt op 8 zetels in een raad van 21;
- versnippering op links, resulterend in 1 zetel voor PRO en het verdwijnen van GroenLinks en de SP;
- stemmenverlies en ook zetelverlies voor de VVD en ABT;
- stemmenverlies maar zetelbehoud voor de CU;
- meerdere partijen in het politieke midden met 2 of 3 zetels.

In politiek opzicht kan de uitslag geduid worden als een helder signaal van de kiezer. Wij constateren dat er binnen Tholen veel waardering bestaat voor een zekere mate van rust, stabiliteit en voorverantwoordelijk bestuur vanuit een bescheiden en dienende houding. Tegelijk wordt kennelijk gewaardeerd dat ervaren problemen en vraagstukken

daadkrachtig en ondernemend worden opgepakt. Daarvoor is een goede open houding richting de breedte van de samenleving belangrijk voor onze inwoners. De uitslag laat tegelijk de noodzaak zien van het blijvend zoeken naar verbinding en dialoog. Dit zowel in en met de samenleving, binnen de gemeenteraad en in een te vormen college.

Resultaten informerende gesprekken

In algemene zin willen we grote waardering uitspreken voor de positieve manier waarop de informerende gesprekken zijn gevoerd. Alle betrokken partijen hebben op een zorgvuldige wijze, goed voorbereid deelgenomen. Bij de inhoudelijke verdieping is de nodige openheid getoond die nodig was voor een goede beeldvorming. Opvallend is verder de verantwoordelijke en constructieve grondhouding van alle partijen. Ondanks verschillen in opvattingen of visie op het besturen van een gemeente laat een ieder zien zich verantwoordelijk te weten voor 'ons' Tholen! Wij zijn onze collega's hier dankbaar voor.

In de gesprekken kwam het beeld naar voren dat er binnen de breedte van de raad veel verbindende thema's op inhoud zijn. De woonagenda, (jeugd)zorg, goede dienstverlening en actieve burgerbetrokkenheid, leefbaarheid en leefomgeving zijn onderwerpen die voor weinig diepgaand meningsverschil zorgen. Wat dat betreft zijn er veel kansen voor samenwerking en ligt er een mooie basis voor een breed gesteund beleidsprogramma. Daarmee trekken we tevens de voorlopige conclusie dat deze thema's geen onderscheidende thema's zijn bij verdere keuzes in de vorming van een college.

Met alle partijen is nadrukkelijk gesproken over inhoudelijke onderwerpen of thema's die mogelijk een breekpunt kunnen vormen voor collegedeelname. Dit beeld is goeddeels helder en leidt tot de conclusie dat er op voorhand een beperkt aantal gevoeligheden is dat mogelijk als aandachtspunt in eventuele verdere gesprekken nader geduid dient te worden. Het meest duidelijke aandachtspunt hierbij is de stellingname van FvD de Spreidingswet niet te kunnen en te willen uitvoeren.

Harde uitsluitingen tussen partijen onderling op voorhand zijn niet geconstateerd. Wel is een samenwerking met partijen die (delen van) wetgeving weigeren uit te voeren door een aantal partijen als problematisch voor samenwerking binnen een college aangemerkt (verhoogd afbreukrisico). Verder heeft een aantal partijen duidelijk aangegeven dat stabiliteit, continuïteit, bestuursstijl en vertrouwen tussen beoogde collegepartijen van groot belang wordt geacht. Enkele partijen spreken nadrukkelijk uit niet te willen kiezen voor een volledig confessionele collegesamenstelling. Ook het 'lokale geluid' of 'het niet christelijk stemmende deel van Tholen' moet in het dagelijks bestuur een plekje hebben. De opvatting hierover ligt binnen de breedte van de raad genuanceerd. Van 'maakt niet uit, dit kan op Tholen' tot 'neutraal' en 'niet verstandig

vanwege gewenste herkenbaarheid en balans'. Hierin wordt een gemotiveerde keuze gemaakt.

In de gesprekken werd verder duidelijk dat er door een meerderheid van de partijen waarde wordt toegekend aan een zekere balans tussen coalitie en oppositie. Een collegesamenstelling van 3 partijen wordt vaak als passend voor gezonde 'macht en tegenmacht' geduid. Een samenwerking tussen 4 partijen wordt echter door niemand op voorhand uitgesloten. Daarmee constateren wij dat beide opties bespreekbaar zijn. Wel is de grootste gemene deler in de opvattingen dat een samenwerking tussen 3 partijen tot een betere balans in de raad en een werkbaarder resultaat in het bestuur zal kunnen leiden.

Bij het bepalen van het aantal bestuurders (wethouders) is met alle partijen gesproken over denkbare scenario's. Door geen enkele partij is het uitbreiden van het aantal wethouders op voorhand als onwenselijk bestempeld. Integendeel, door meerdere partijen is aangegeven dat gezien de ambitie, de opgaven, de optimale taakverdeling en de werklast van het toekomstig college 3 tot 4 formatieplaatsen gerechtvaardigd zijn. Een eventuele tweede wethouder vanuit de SGP wordt door geen enkele partij op voorhand afgewezen. Meerdere partijen spreken uit hiervoor begrip te kunnen opbrengen en deze stap als logisch passend bij de verkiezingsuitslag te zien.

De betekenis voor de verdere collegevorming

Het bovenstaande is vertaald naar een richting voor de verdere stappen naar een nieuw college. We zijn ons daarbij bewust dat een dergelijke richting ook zal leiden tot (persoonlijke) teleurstelling. We benadrukken het enorm te waarderen dat collega's in openheid hun ambities en besef van verantwoordelijkheid op tafel hebben gelegd. We waarderen ook de wijze waarop partijen in de achterliggende periode hebben gewerkt aan een goed bestuur voor Tholen. Constructief en opbouwend, hetzij vanuit de bestaande coalitie of de oppositie. Uiteraard trouw aan de eigen uitgangspunten en bestuursstijl.

Al het voorgaande afwegende, komen wij tot een keuze. Een voortgezette samenwerking tussen de huidige 3 coalitiepartijen, SGP, CU en VVD, lijkt de meest voor de hand liggende en als primair te onderzoeken optie aan te bevelen. Hierbij zal de SGP dan 2 wethouderskandidaten leveren. Bij een eventueel niet tot overeenstemming komen, zal een vervolgesprek logischerwijs eerst met CDA en in volgorde daarna met ABT gevoerd kunnen worden.

Motivatie

Puntsgewijze samengevat onderbouwen wij onze keuze met de volgende argumenten:

- Er wordt gekozen voor een samenstelling van 3 partijen. Meerdere partijen laten meewegen dat het aantal van 4 coalitiepartijen zal leiden tot een getalsmatige disbalans tussen coalitie en oppositie. Een overweging kan zijn te zoeken naar meer breedte en stabiliteit, maar een coalitie van 4 partijen hoeft niet vanzelfsprekend tot dit resultaat te leiden. Gezonde scherpte en tegengeluid in het debat worden gewaardeerd, zeker bij een samenstelling van de raad waarbij 1 partij een (getalsmatig) dominante factor is.

- De verkiezingsuitslag en zetelverdeling pleit zonder meer voor een continuering van een college met daarin in elk geval SGP en CU.

- Een duidelijke uitslag met veel stemmen en 3 zetels voor het FvD lijkt te pleiten voor het toekennen van een wethouderszetel aan deze partij. Het is ook te prijzen dat ze deze verantwoordelijkheid niet uit de weg gaat. Echter, we zien in de breedte van de raad reserves ten aanzien van de bestuursstijl van FvD op landelijk niveau, en lokaal t.a.v. de mate van bereidheid van het FvD om de Spreidingswet uit te voeren; dit laatste wordt bevestigd door die partij zelf. Het mogelijke afbreukrisico staat daarmee op gespannen voet met de breed gewenste stabiliteit. Bovendien is het tot nu toe binnen de Thoolse bestuurspraktijk gebruikelijk dat nieuwe partijen en kandidaten zonder actieve raadservaring zich eerst een (deel van) een periode kunnen 'bewijzen' alvorens bestuursverantwoordelijkheid te dragen.

- Op basis van de opvattingen van diverse partijen lijkt de keuze voor een college waarbinnen ook tenminste een niet confessionele partij zitting neemt goed verdedigbaar. Dit doet recht aan de herkenbaarheid en de legitimatie van het dagelijks bestuur.

- Hoewel stemmenaantallen afwijken zijn de zetelaantallen van VVD, ABT en CDA gelijk. Daarmee onderscheiden ze zich onderling niet in getalsmatig opzicht in een collegevorming. Elementen die wel van belang zijn, hebben te maken met goede en betrouwbare samenwerking in het verleden, het onder lastige omstandigheden nemen van verantwoordelijkheid, de wens voor een stabiel bestuur en de accenten in de bestuursstijl van partijen. Op basis daarvan komen wij tot de hierboven beschreven voorkeursrichting, waarbij met name de openlijk constructieve opstelling van het CDA leiden tot de uitgesproken voorkeursvolgorde voor eventuele alternatieve scenario's.

- De keuze voor 4 wethouders is onder meer ingegeven door de huidige geconstateerde werklast binnen het college, de ontwikkelingen om ons heen in zowel Zeeland als West Brabant waar bestuurlijk adequaat op moet worden ingespeeld en de grote opgaves op het gebied van woningbouw, leefbaarheid, energie en (jeugd)zorg. De exacte omvang van de totale formatie is een punt van nadere bespreking tussen partijen.

Afrondend

We beogen met dit verslag een duidelijke en gemotiveerde verantwoording te geven over de voorgenomen richting voor de collegevorming. Daarin moeten een heldere en uitlegbare keuzes worden gemaakt. Tholen verdient snel een stabiel en krachtig bestuur dat aan de slag gaat met een mooi en breed gesteund beleidsprogramma. Ondanks mogelijke teleurstelling rond gemaakte keuzes op dit moment, hopen we op de blijvend constructieve en respectvolle samenwerking in het gezamenlijk belang van onze inwoners.

Sint Philipsland/Sint-Maartensdijk, 9 april 2026

Peter Hoek

Kees Knulst